

Η ΜΕΤΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

1. Από τη Ρώμη στη Νέα Ρώμη, σελ.7-9

Αφού μελετήσετε τις πηγές και συμβουλευτείτε το βιβλίο σας, να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

α) Σε ολόκληρη την ιστορία κανένας ηγέτης –ούτε ο Αλέξανδρος, ούτε ο Αλφρέδος, ούτε ο Κάρολος, ούτε η Αικατερίνη, ούτε ο Φρειδερίκος, ούτε καν ο Γρηγόριος δεν άξιζε τόσο πολύ τον τίτλο του «Μεγάλου», όπως εκείνος που μέσα σε ένα πολύ σύντομο χρονικό διάστημα περίπου δεκαπέντε ετών πήρε δύο αποφάσεις, καθεμιά από τις οποίες θα άλλαζε το μέλλον του πολιτισμένου κόσμου. Η πρώτη απόφαση ήταν να υιοθετήσει ως επίσημη θρησκεία της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας τον Χριστιανισμό –που μόλις πριν από μια γενεά είχε γνωρίσει τους πιο απηνείς διωγμούς. Η δεύτερη ήταν να μεταφέρει την πρωτεύουσα αυτής της αυτοκρατορίας από τη Ρώμη στην πόλη που έκτιζε, εκεί όπου άλλοτε υπήρχε το παλαιό Βυζάντιο, και η οποία έμελλε να μείνει γνωστή στην ιστορία, για τους επόμενους δεκαέξι αιώνες, με το όνομα Κωνσταντινούπολη. Αυτές οι δύο αποφάσεις και μαζί οι συνέπειές τους είχαν ως αποτέλεσμα να θεωρηθεί ο Κωνσταντίνος –με εξαίρεση τον Χριστό, τον Βούδα και τον προφήτη Μωάμεθ ως ο άνθρωπος με τη μεγαλύτερη επιρροή σε ολόκληρη την ιστορία.
(J. J. Norwich, Βυζάντιο, οι πρώτοι αιώνες, σ. 22)

β) Το νομισματικό σύστημα:

«Συνεχίζοντας την ανορθωτική νομισματική πολιτική του Διοκλετιανού (284-305), ο Μέγας Κωνσταντίνος (306-337) έθεσε τις βάσεις της βυζαντινής οικονομίας με τη νομισματική μονάδα που επέβαλε στις χρηματικές συναλλαγές, το λεγόμενο νόμισμα (*solidus*). Το νόμισμα ισοδυναμούσε με το 1/72 της λίτρας χρυσού και είχε βάρος 4,54 γραμμάρια. Χρυσές ήταν και οι υποδιαίρεσεις του νομίσματος...»

<http://www.flw.gr/chronos/08/gr/o/index.html>

1. Ποιες ήταν οι δύο αποφάσεις του Μεγάλου Κωνσταντίνου που άλλαξαν το μέλλον του πολιτισμένου κόσμου; Να τις κρίνετε με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις.

2. Ποιες άλλες αποφάσεις πήρε ο Μέγας Κωνσταντίνος όταν έγινε μονοκράτορας;

Ίδρυση της Κωνσταντινούπολης - το νέο διοικητικό κέντρο του Βυζαντίου:

α) Ο Κωνσταντίνος, με τη μεγαλοφυΐα του, εκτίμησε όλες τις οικονομικές, πολιτικές και εκπαιδευτικές δυνατότητες της πόλης. Πολιτικά η Κωνσταντινούπολη, ή όπως συχνά λεγόταν η «Νέα Ρώμη», είχε εξαιρετικές δυνατότητες αντίστασης κατά των εξωτερικών εχθρών, διότι, ενώ ήταν απρόσιτη από τη θάλασσα, από την ξηρά προστατευόταν με τείχη. Οικονομικά είχε κάτω από τον έλεγχό της όλο το εμπόριο της Μαύρης Θάλασσας με το Αιγαίο και τη Μεσόγειο, πράγμα που την έκανε εμπορικό μεσολαβητή ανάμεσα στην Ευρώπη και την Ασία. Τελικά, από εκπαιδευτική πλευρά, η Κωνσταντινούπολη είχε την εξαιρετική δυνατότητα να βρίσκεται κοντά στο πιο αξιόλογο κέντρο του ελληνικού πολιτισμού, τα οποία κάτω από την επίδραση του Χριστιανισμού συνετέλεσαν στη δημιουργία ενός νέου πολιτισμού: του χριστιανο-ελληνο-ρωμαϊκού ή «Βυζαντινού» πολιτισμού.

(Α. Vasiliev, Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, σ. 83)

β) Ο τόπος όπου κατοικούν οι Βυζαντινοί είναι εξαιρετικά πλεονεκτικός από την άποψη της θάλασσας, γιατί τους χαρίζει ασφάλεια και πλούτο, όσο καμιά άλλη χώρα του γνωστού κόσμου. Βρίσκεται ακριβώς στην είσοδο του Εύξεινου Πόντου, έτσι που μήτε να εισπλεύσουν σ' αυτόν, μήτε να εκπλεύσουν είναι δυνατό οι έμποροι χωρίς την άδεια των Βυζαντινών. Ο Εύξεινος Πόντος έχει πολλά από τα χρήσιμα για τη ζωή των άλλων ανθρώπων προϊόντα και όλα αυτά τα εξουσιάζουν οι Βυζαντινοί.

Πολύβιος, Ιστορίες

3. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, καταγράφοντας τους λόγους που ο Μέγας Κωνσταντίνος επέλεξε την Κωνσταντινούπολη ως νέα πρωτεύουσα της αυτοκρατορίας του.

Οικονομικοί	Πολιτικοί	Στρατιωτικοί	Θρησκευτικοί

Το διάταγμα των Μεδιολάνων

«Εμείς, ο Αύγουστος Κωνσταντίνος και ο Αύγουστος Δικίνιος συναντηθήκαμε στο Μεδιόλανο και αφού σκεφτήκαμε καθαρά και σωστά αποφασίσαμε:

- Να δώσουμε στους χριστιανούς και σε όλους τους άλλους την ελευθερία ν' ακολουθούν τη θρησκεία που θέλουν, ώστε οποιαδήποτε θεότητα κι οποιαδήποτε ουράνια δύναμη υπάρχει να είναι ευνοϊκή σ' εμάς και σε όσους βρίσκονται κάτω από την εξουσία μας.
- Να μην εμποδίζεται κανείς απολύτως να ασπάζεται τη θρησκεία και τη λατρεία των χριστιανών και καθέννας να μπορεί ν' αφιερώνεται στη θρησκεία που νομίζει ότι του ταιριάζει καλύτερα.»

Ευσέβιος, Εκκλησιαστική Ιστορία

4. Να αναφέρετε τα μέτρα θρησκευτικής πολιτικής που πήρε ο Μέγας Κωνσταντίνος καθώς και τον λόγο που ευνόησε τους Χριστιανούς.

5. Να κατατάξετε κατά χρονολογική σειρά τα παρακάτω γεγονότα και να σημειώσετε για το καθένα την απαραίτητη χρονολογία.

α. Διάταγμα των Μεδιολάνων	1.....
β. Θάνατος Κωνσταντίνου Α'	2.....
γ. Εγκαίνια της Κωνσταντινούπολης	3.....
δ. Α' Οικουμενική Σύνοδος	4.....
ε. Ο Κωνσταντίνος Α' γίνεται μονοκράτορας	5.....

6. Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α' με τα στοιχεία της στήλης Β'.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
Α. Λικίνιος	1. Νίκαια
Β. Χριστόγραμμα	2. Κωνσταντινούπολη
Γ. Α' Οικουμενική Σύνοδος	3. Χριστιανικό σύμβολο
Δ. Νέα Ρώμη	4. Διάταγμα των Μεδιολάνων

7. Σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις σημειώστε (Σ), αν το περιεχόμενο της είναι σωστό, ή (Λ), αν είναι λανθασμένο.

α. Οι διωγμοί εναντίον των Χριστιανών έπαψαν εντελώς με το Διάταγμα των Μεδιολάνων.		Σ Λ
β. Η σύνοδος της Νίκαιας ονομάστηκε Οικουμενική, επειδή σε αυτή έλαβαν μέρος αντιπρόσωποι απ' όλα τα μέρη του κόσμου.		Σ Λ
γ. Η Κωνσταντινούπολη χτίστηκε με ρυμοτομικό σχέδιο τέτοιο που να θυμίζει τη Ρώμη.		Σ Λ